

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İllokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları*

*Meral GÖZÜKÜÇÜK***

Öz

İllokuma yazma öğretimi dersi sınıf öğretmenliği lisans programının temel derslerinden birisidir. Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik tutumlarını belirlemektir. Araştırmada karma araştırma yaklaşımı benimsenmiş olup nitel boyutta fenomenoloji deseni, nicel boyutta tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme tekniklerinden biri olan ölçüt durum örnekleme tekniğiyle belirlenmiştir. Çalışma grubunu 2017-2018 akademik yılında Kafkas Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya ilişkin nicel veriler Arslan ve Aytaç (2010) tarafından geliştirilen “İllokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır. Nitel veriler, öğretmen adaylarıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu; derse istekli oldukları, dersi gerekli gördükleri ve derse ilgi duydukları görülmektedir. İllokuma yazma dersine ilişkin tutumlarının sınıf seviyesine göre farklılaşmadığı; dersin teorik ve uygulamalı şekilde işlenmesine, cinsiyete, akademik başarı notuna göre farklılaştığı belirlenmiştir. Öğretmen adayları dersin uygulamalı olmasını ve süresinin artırılmasını önermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: İllokuma yazma öğretimi, tutum, sınıf öğretmeni aday

Attitudes of Preservice Elementary School Teachers Towards the Primary Literacy Teaching Course

Abstract

The primary literacy teaching course is one of the core curriculum courses in the undergraduate programme. The aim of this study is to determine the attitudes of preservice elementary school teachers towards primary literacy teaching. A mixed research approach was employed in the study. The sample was made up of students studying in the Classroom Teaching Department at Kafkas University during the 2017-2018 academic year. The quantitative data related to the study were collected by means of the “Attitude Scale for the Primary Literacy Teaching Course” developed by Arslan and Aytaç (2010). The qualitative data were gathered by conducting semi-structured interviews with the preservice teachers. It was found that the preservice teachers’ attitudes towards the primary literacy course were positive, they were enthusiastic towards the course, they regarded the course as necessary and they gave importance to the course. It was also determined that their attitudes towards the primary literacy course did not differ according to grade level, but they differed according to whether the course was taught theoretically or practically, to gender, and to academic grade point average. The preservice teachers

* Bu çalışma 1-3 Şubat 2018 tarihinde Kuşadası/Aydın’da “XV. European Conference on Social and Behavioral Science”nda bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Kars, meralyaprak@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1620-5073

recommended that the course should be taught practically and its time period should be increased.

Keywords: Primary literacy teaching, attitude, preservice elementary school teacher

Giriş

Dil, insanların binlerce yıldır kullandıkları bir iletişim aracıdır. Dil ve dil ötesi iletişim birlikte ele alınır. Dille iletişim ne söylediğimizle ilgili iken, dil ötesi iletişim nasıl söylediğimizle ilgili bir durumdur. Birey iletişim aracı olarak kullandığı dili, ilk önce anne, baba ve yakın çevresinden edinir. Anadili, bireyin edindiği birinci dildir. Dil öğretim yaklaşımları dilin özelliği ve yapısı dikkate alınarak belirlenir. Türkçede her harf bir sese karşılık geldiği için ilkokuma yazma öğretimi sürecinde ses yöntemi benimsenmiştir. Sınıf Öğretmenliği lisans programında İlkokuma Yazma Öğretimi dersinde öğretmen adaylarına, ilkokul öğrencilerine ilkokuma yazmayı nasıl öğreteceklerine ilişkin eğitimler yer almaktadır. Hizmet öncesi eğitimde öğretmen adaylarının bu derse yönelik tutumlarının olumlu olması onların öğretmen olduklarında ilkokuma yazma öğretimindeki başarısını etkileyebilmektedir. Bu bağlamda ilkokuma yazma öğretiminin başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için mesleki yeterlik gerekli olup aynı zamanda olumlu bir tutuma sahip olunması da önemlidir.

Tutum, “bireyin herhangi bir grup şeye, bireylere, olaylara ve çok çeşitli durumlara karşı bireysel etkinliklerindeki seçimini etkileyen kazanılmış içsel bir durum olarak tanımlanabilir” (Gagne, 1985; Gagne ve Driscoll, 1988; akt. Senemoğlu, 2010). Thurstone (1928), tutum kavramını “herhangi belirlenmiş bir konu hakkındaki bireyin eğilimleri, duyguları, önyargıları, yerleşmiş düşünceleri, fikirleri, korkuları ve kanıların bütünü” olarak açıklamaktadır. “Kişi bir olgusu, bir nesneyi, bir yaşantıyı sever ve ona karşı olumlu tutum geliştirirse o konuya zaman ve emek harcaması, bunun sonucunda da başarılı olması beklendik bir sonuçtur. Dolayısıyla öğretmenlerin, öğrencilerin derse ilişkin olumlu tutumlar geliştirmesini sağlaması, onların öğrenmelerini sağlamada önemli role sahiptir” (Kızılaslan Tunçer, 2015). İlkokuma yazma becerisi ilkokul birinci sınıf öğrencisi için en temel becerilerden biridir. Bu yüzden sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma ve yazma öğretimi dersine ilişkin tutumlarını belirlemek önemlidir. Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma ve yazma öğretimi dersine ilişkin duygu, düşünce ve davranışlarının olumlu yönde olması, hizmet içindeki öğretim tasarımlarını da olumlu yönde etkilemesi beklenir.

Özkara (2014), sınıf öğretmenlerinin ilkokuma yazma öğretimi ile ilgili görüşlerini belirlemek için yaptığı çalışmada, öğretmenler üniversitede aldıkları eğitimin işe yaradığını, ses temelli cümle yöntemini her zaman tam olarak uyguladıklarını, ilkokuma yazma öğretirken teknolojiden yararlandıklarını ancak okuma yazma öğretimi ile ilgili olarak kendilerine hizmet içi eğitim (HİE) verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Aydın ve Kartal (2017) çalışmada sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde yaşadıkları zorlukları belirlemişler ve bu zorluklara çözüm üretebilmeleri için öğretmenlere HİE vermişlerdir. Öğretmenlere ses temelli cümle yönteminin aşamalarını

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları

uygulamalı bir şekilde yapabilmeleri için eğitim vermişlerdir. HİE alan öğretmenlerin çoğunluğu üniversitede aldıkları eğitimi yeterli görmediklerini, teorik bir şekilde dersleri işlediklerini bunun da pratiğe yardımcı olmadığını ifade etmişler. Saygılı (2013) akademisyenlerin ilkokuma ve yazma sürecini öğretirken, öğretmenleri desteklemeyi amaçlayan teorik ve uygulamalı çalışmalar yapmalarını önermektedir. Bu çalışmada ilkokuma yazma öğretimi dersi hem teorik hem de uygulamalı bir şekilde araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Dersin sadece teorik değil aynı zamanda uygulamalı yürütülmesinin sebebi öğretmen adaylarının öğretmen olduklarında pratik eğitimde zorlanmalarını aza indirmek içindir.

Yaşar (2018), çalışmasında Türkçe öğretmen adaylarının ilkokuma ve yazma kursu sonrasında görüşlerini almıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretmen adayları dersin zorunlu olmasını, görsel-ışitsel ve teknoloji destekli materyal kullanmanın önemli olduğunu ifade etmişler. Akello, Timmerman ve Namusisi (2016) çocukların ana dilinde okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi için öğretmenlerin daha fazla öğretim materyali kullanmaları gerektiğini ifade etmektedirler. Bu çalışmada öğretmen adayları hem teknolojik hem somut materyallerle kendi uygulamalarını tasarladılar. Öğretmen adaylarının, harf öğretim aşamaları ile ilgili uygulamaları yapmaya başlamadan önce ve uygulamaları yaptıktan sonra ilkokuma yazma öğretimi dersine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

Graham, Berninger ve Abbott (2012) ilkokul birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerin okuma ve yazmaya yönelik tutumlarını incelemişler. Kızların okuma ve yazma tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gömleksiz (2013), Kızılaslan Tunçer (2013), Üst (2015) ve Aytan (2017) öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik tutumlarını nicel yöntemlerle belirlemişlerdir. Bu yapılan araştırmaların sonucunda öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada öğretmen adaylarının tutumları diğer araştırmalara benzer şekilde ölçekle belirlenmeye çalışılarak elde edilen sonuçlar karşılaştırılmış olup alana katkı sağlaması amaçlanmıştır. Bununla birlikte öğretmen adaylarının görüşleri alınıp araştırmaya derinlik kazandırılmaya çalışılmıştır. Araştırma bu yönüyle önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik tutumlarını belirlemektir. Öğretmen adaylarının bu derse ilişkin tutumları isteklilik, ilgi ve gereklilik açısından ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede ele alınan araştırma soruları şunlardır:

1.Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları a)isteklilik b)ilgi c)gereklilik bakımından ne düzeydedir?

2.Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik görüşleri nelerdir?

3.Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları a)sınıf seviyesi, b)dersin teorik ve uygulama şeklinde işlenmesi, c)cinsiyet, d)akademik başarı notu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada karma yöntem desenlerinden çeşitleme deseni benimsenmiştir. Bu araştırma, nicel araştırma yaklaşımında genel tarama modeli ve nitel araştırma yaklaşımında olgubilim (fenomenoloji) araştırması olarak desenlenmiştir. Tarama modelinde; araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2007). Olgubilim deseninde ise; farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çeşitleme deseni nicel ve nitel verilerin ayrı toplanmasını ve analizini içermektedir. Bu desenin amacı nitel ve nicel araştırma verilerinin analizinden elde edilen sonuçları birleştirmektir (Creswell, 2017). Bu araştırmada da nicel ve nitel veriler toplanmış, veriler analiz edilmiş ve sonuçlar birleştirilmiştir.

Örneklem / Araştırma grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 akademik yılında Kafkas Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Kafkas Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalındaki üçüncü ve dördüncü sınıftan toplam 190 öğretmen adayı veri toplama aracını uygulamak üzere ölçüt örnekleme yoluyla seçilerek örnekleme alınmıştır. Öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersini almış olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının demografik bilgileri çizelgede sunulmuştur:

Çizelge 1. Katılımcıların cinsiyet, sınıf ve akademik başarı notu değişkenlerine ilişkin betimsel istatistikler

Değişkenler	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	116	61,1
	Erkek	74	38,9
Sınıf Düzeyi	3.sınıf	90	47,4
	4.sınıf	100	52,6
Akademik Başarı Notu	2.00-2.49	24	12,6
	2.50-2.99	92	48,4
	3.00-3.49	67	35,3
	3.50-4.00	7	3,7

Çizelge 1 incelendiğinde katılımcılardan 116'sının (%61,1) kadın öğrenci olduğu, 100'ünün (52,6) 4.sınıf öğrencisi olduğu ve 92'sinin (%48,4) 2.50-2.99 not ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersiyile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla görüşme yapılan öğretmen adayları ölçüt örnekleme tekniğiyle seçilmiştir. Görüşme yapılan

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları

öğretmen adaylarının akademik genel not ortalamalarına (AGNO) göre dağılımı Çizelge 2'de verilmiştir:

Çizelge 2. Görüşmeye katılan öğretmen adaylarının genel akademik genel not ortalamasına göre dağılımları

Akademik Genel Not Ortalaması	N	Katılımcılar
3.50-4.00	3	ÖA1,ÖA2,ÖA3
3.00-3.49	3	ÖA4,ÖA5,ÖA6
2.50-2.99	3	ÖA7,ÖA8,ÖA9
2.00-2.49	3	ÖA10,ÖA11,ÖA12

Öğretmen adayları ÖA1, ÖA2, ..., ÖA12 şeklinde kodlanmıştır. Her bir gruptan 3 öğretmen adayı olmak üzere toplam 12 öğretmen adayıyla görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler "İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği" ve yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır.

Ölçek

Araştırmaya ilişkin nicel verileri toplamak amacıyla Arslan ve Aytaç (2010) tarafından geliştirilen "İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Söz konusu ölçek isteklilik (12 madde), ilgi (5 madde) ve gereklilik (2 madde) olmak üzere üç boyutlu olup 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin KMO değeri 0,90, Bartlett Testi 1613,093 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,92'dir. Ölçek, likert tipli beşli derecelendirme şeklinde hazırlanmıştır. Ölçekte yer alan olumlu maddelerin katılma düzeyleri için sınırlar; "5-Tamamen Katılıyorum, 4- Katılıyorum, 3-Orta Derecede Katılıyorum, 2- Katılmıyorum, 1- Kesinlikle Katılmıyorum" olarak yorumlanmıştır. Ölçek 11 olumsuz, 8 olumlu maddeden oluşmaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

İlkokuma yazma öğretimi dersine yönelik görüşleri belirlemek amacıyla 12 öğretmen adayı ile görüşme yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ilgili alan yazın taranarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu formda yer alan sorular, alan uzmanlarının görüşüne sunulmuş ve dönütlerden sonra forma son şekli verilmiştir. Form 9 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Sorulardan bazıları şunlardır:

- İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin işlenişine yönelik görüşleriniz nelerdir?
- Öğretmenlik sürecinde ilkokuma yazma öğretiminde zorlanacağınızı düşünüyor musunuz?
- İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin size katkıları var mı? Cevabınız evet ise;
 - a) Kişisel boyutta katkıları nelerdir?
 - b) Mesleki anlamda katkıları nelerdir?
 - c) Çocuk eğitimi açısından katkıları nelerdir?

İşlem / Verilerin Toplanması

Sınıf öğretmenliği lisans programında yer alan ilkokuma yazma öğretimi dersi, akademik yılın ilk 7 haftasında teorik, sonraki 7 haftasında uygulamalı şeklinde araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Sınıf öğretmeni adayları ilkokuma yazma öğretimi konusunda teorik bilgi paylaşımlarından sonra sesler/harflerin öğretimini ilkokul birinci sınıf öğrencisine anlatıyormuş gibi üniversitedeki sınıf ortamlarında uygulamalı olarak gerçekleştirdiler. Öğretmen adayları harf öğretimi konusunda uygulama yaparken arkadaşları birinci sınıf öğrencisi rolünü üstlendi. Burada amaç ilkokuma yazma öğretimi dersi kapsamında gerçek sınıf ortamında uygulama yapmadan önce en azından mevcut olabilecek sorunları en aza indirmeye çalışmaktır. Öğretmen adayları harfleri öğretirken hem teknolojik materyal hem de somut materyaller hazırladılar. Eğitsel oyunlar ve farklı öğretim yöntemlerini kullanarak uygulamalarını gerçekleştirdiler. İllkokuma yazma öğretimi dersinin ilk 7 hafta teorik kısmı işlendikten sonra, öğretmen adaylarının bu derse yönelik tutumları ölçekle belirlenmeye çalışıldı. Daha sonra dersin son haftası yani öğretmen adayları uygulamalarını gerçekleştirdikten sonra tekrar aynı tutum ölçeği uygulandı. Ayrıca 12 öğretmen adayı ile görüşme yapıldı. Burada amaç, ilkokuma yazma öğretimi dersiyle ilgili uygulamalar yapmanın öğretmen adayının bu derse yönelik tutumunu etkileyip etkilemediğini belirlemeye çalışmaktır.

Verilerin Analizi

Nicel Verilerin Analizi

İllkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinin KMO değeri 0,834, Bartlett Testi 2155,106 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,892'dir. Cronbach's Alfa katsayısının $0.80 \leq \alpha < 1.00$ arasında olması ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu gösterir (Kalaycı, 2010). Öğretmen adaylarına ilişkin kişisel verilerin analizinde frekans, yüzde ve aritmetik ortalama teknikleri kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının değişkenlere göre yapılan karşılaştırmalarda verilen normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini bulmak için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi ile yapılan analizlerin sonuçları z: .088; p: ,000, $p < 0.05$ şeklindedir. Sonuçlara bakıldığında bağımlı değişkenin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu durumda parametrik olmayan istatistik teknikleri kullanılmıştır. Ölçek 3.sınıf öğrencilerine İllkokuma Yazma Öğretimi dersi teorik ve uygulama şeklinde işlenirken ayrı ayrı uygulanmıştır. Elde edilen verilerle öğretmen adaylarının derse yönelik tutum düzeyi; tutumlarının sınıf seviyesi, dersin teorik ve uygulamalı şeklinde işlenmesi, cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları

Nitel Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel veri kaynağını görüşmeler oluşturmaktadır. Veri kaybını azaltmak için görüşülen öğretmen adaylarından ses kaydı alınmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerle içerik analizi yapılmıştır. Veriler araştırmacı ve bir alan uzmanı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. İçerik analizi sürecinde nitel veriler uygun birimlere ayrılarak kodlanmış ve uygun kategoriler oluşturulmuştur. Yapılan içerik analizinde “İlkokuma Yazma Öğretimine Yönelik İstek”, “İlkokuma Yazma Öğretimine Yönelik İlgisi” ve “İlkokuma Yazma Öğretimine Yönelik Gereklilik” temaları belirlenmiştir. Nitel verilerin güvenilirliği; $[Görüş\ birliği / (Görüş\ birliği + Görüş\ ayrılığı) \times 100]$ formülü ile hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Bu hesaplama sonucunda üç tema için elde edilen görüş birliği yüzdesine ilişkin değerler şunlardır: Birinci tema için 84, ikinci tema için 87, üçüncü tema için 82’dir.

Bulgular

Araştırma sorularına ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Birinci araştırma sorusu “Sınıf öğretmeni adaylarının ilkökuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları a) isteklilik b) ilgi c) gereklilik bakımından ne düzeydedir?” şeklindedir.

Tablo 1. Sınıf öğretmeni adaylarının ilkökuma yazma öğretimi dersine ilişkin isteklilik boyutu tutum düzeyleri

Madde No	Maddeler	N	X	SS
12	İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin haftalık ders saatinin azaltılması gerektiğini düşünürüm.	190	4,37	,999
11	İlkokuma Yazma Öğretimi dersine motive olmakta güçlük çekerim.	190	4,39	,852
10	İlkokuma Yazma Öğretimi dersini almaktan mutluluk duyarım.	190	4,40	1,083
8	İlkokuma Yazma Öğretimi dersi işlenirken etkinliklere katılmak istemem.	190	4,43	,844
4	İlkokuma Yazma Öğretimi dersleri boş geçerse mutlu olacağımı düşünürüm.	190	4,47	,958
1	İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin adını duyduğumda huzursuz olurum.	190	4,51	,974
9	Devam zorunluluğu olmasa İlkokuma Yazma Öğretimi dersine katılmam.	190	4,51	,871
3	İlkokuma Yazma Öğretimi dersini dinlemekte zorluk çekerim.	190	4,60	,704
7	İlkokuma Yazma Öğretimi dersi benim için öncelikli dersler arasında yer almaz.	190	4,61	,821
6	İlkokuma Yazma Öğretimi dersine girerken büyük isteksizlik duyarım.	190	4,71	,624
2	İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin boşuna verildiğini düşünürüm.	190	4,77	,712
5	İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin bana hiçbir şey katmadığını düşünürüm.	190	4,79	,586
1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12	İsteklilik Boyutu Tutum Düzeyleri	190	4,55	,589

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların “İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin bana hiçbir şey katmadığını düşünürüm.” önermesine 4,79 ortalama ile en yüksek seviyede katılım gösterirken, “İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin haftalık ders saatinin azaltılması gerektiğini düşünürüm.” önermesine 4,37 ortalama ile en düşük seviyede katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Alt boyutun genele olan “İlkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin isteklilik boyutu tutum” düzeyinin 4,55 ortalama ile “çok yüksek” olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin ilgi boyutu tutum düzeyleri

Madde No	Maddeler	N	X	SS
13	İlkokuma Yazma Öğretimi dersine katılmadığım zamanlarda büyük üzüntü duyarım.	190	3,53	1,348
15	İlkokuma Yazma Öğretimi dersiyle ilgili ders dışında da araştırmalar yaparım.	190	3,66	1,056
14	İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin zamanını iple çekerim.	190	3,74	1,128
16	İlkokuma Yazma Öğretimi dersine çalışırken farklı kaynaklardan da yararlanırım.	190	3,75	1,077
17	İlkokuma Yazma Öğretimi dersini eğlenceli bulurum.	190	4,29	1,121
13-14-15-16-17	İlgi Boyutu Tutum Düzeyleri	190	3,80	,852

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların “İlkokuma Yazma Öğretimi dersini eğlenceli bulurum.” önermesine 4,29 ortalama ile en yüksek seviyede katılım gösterirken, “İlkokuma Yazma Öğretimi dersine katılmadığım zamanlarda büyük üzüntü duyarım.” önermesine 3,53 ortalama ile en düşük seviyede katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Alt boyutun genele olan “İlkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin ilgi boyutu tutum” düzeyinin 3,80 ortalama ile “yüksek” olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin gereklilik boyutu tutum düzeyleri

Madde No	Maddeler	N	X	SS
18	İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin gerekli olduğunu düşünürüm.	190	4,58	1,008
19	Sınıf öğretmeni adayının ilkokuma yazma öğretimi dersini en iyi düzeyde alması gerektiğini düşünürüm.	190	4,62	1,081
18-19	Gereklilik Boyutu Tutum Düzeyleri	190	4,60	1,009

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların “Sınıf öğretmeni adayının ilkokuma yazma öğretimi dersini en iyi düzeyde alması gerektiğini düşünürüm.” önermesine 4,62 ortalama ile en yüksek seviyede katılım gösterirken, “İlkokuma Yazma Öğretimi dersinin gerekli olduğunu düşünürüm.” önermesine 4,58 ortalama ile en düşük seviyede katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Alt boyutun genele olan “İlkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin gereklilik boyutu tutum” düzeyinin 4,60 ortalama ile “çok yüksek” olduğu görülmektedir.

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

İkinci araştırma sorusu “Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Yapılan içerik analizinde ikinci araştırma sorusu kapsamında

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları

“İlkokuma Yazma Öğretimine Yönelik İstek”, “İlkokuma Yazma Öğretimine Yönelik İlgî” ve “İlkokuma Yazma Öğretimine Yönelik Gerekliklik” temalarına ulaşılmıştır. “İlkokuma Yazma Öğretimine Yönelik İstek” temasına ilişkin alıntılar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik istekle ilgili görüşleri

Kategoriler	Kodlar	%	f	Öğretmen Adayları
Dersi almadan önceki düşünceler	Çocuklara harfi nasıl öğreteceğim konusunda endişem vardı.	29,42	5	ÖA1,ÖA2,ÖA3,ÖA4,ÖA7
	Sınıf öğretmeni için öğrenilmesi gereken temel ders diye düşünüyordum.	17,65	3	ÖA8, ÖA10, ÖA11
	Harf öğretiminin bu kadar çok aşamasının olduğunu düşünmemiştim.	17,65	3	ÖA3, ÖA9, ÖA12
	Derse girmeden önce ilkokuma yazma öğretimi dersinden korkuyordum.	11,76	2	ÖA5, ÖA6
	Çocuklara ilkokuma yazma öğretiminin zor olacağını düşünüyordum.	11,76	2	ÖA5, ÖA6
	Doğru öğrenemezsem diye tedirgindim.	11,76	2	ÖA1, ÖA4
Öncelikli ders	İlkokuma yazma ilkokul 1.sınıf öğrencisi için başlangıç olduğundan dolayı bu ders sınıf öğretmeni adayı için en temel derstir.	35,71	5	ÖA1,ÖA3,ÖA10,ÖA11,ÖA12
	İlkokuma Yazma Öğretimi dersi üniversitede gördüğüm derslerin en önemlisi ve en öncelikli olanıdır.	28,57	4	ÖA1,ÖA2,ÖA5,ÖA9
	Çocuk okuma yazma bilmeden diğer derslerde başarılı olamaz.	21,43	3	ÖA2, ÖA4,ÖA7
	Bu dersi en iyi şekilde almayan bir öğretmen eksik kalır.	14,29	2	ÖA6,ÖA8

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik istekle ilgili görüşlerinin iki kategori altında yoğunlaştığı görülmektedir. Katılımcıların %29,42’si çocuklara harfi nasıl öğreteceğim konusunda endişem vardı yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini belirten alıntılardan bazıları şöyledir: *“Daha önce ismini duyunca bile biraz endişelerim vardı çocuklara nasıl öğretebilirim o kadar kolay mı bazıları çünkü öğrenemiyor hani öğrenme güçlüğü çeken çocuklarımız da olacak bu konuda endişelerim vardı. En iyi şekilde öğrenebilir miyim fakülteden öyle bir eğitim alabilir miyim gibi endişelerim vardı.”* (ÖA1). Katılımcıların % 35,71’i ilkokuma yazma ilkokul 1.sınıf öğrencisi için başlangıç olduğundan dolayı bu ders sınıf öğretmeni adayı için en temel derstir yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini belirten alıntılardan bazıları şöyledir: *“Bizim öğretmenlik hayatımız okuma ve yazma üzerine başlıyor. Bir işe ilk adımı nasıl atarsak devamı da o kadar çok rahat geleceği için ilkokuma yazma dersi bir başlangıç ve ben öğretmenlik hayatıma çok güzel başlangıç yapmak istiyorum. İlkokuma yazma ilkokul öğrencisi için de bir başlangıç olduğu için en temel derstir.”* (ÖA10).

Tablo 5. Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik ilgiyle ilgili görüşleri

Kategoriler	Kodlar	%	f	Öğretmen Adayları
Ders dışında araştırma yapma	İnternette ve basılı kaynaklardan araştırma yapıyorum.	26,66	4	ÖA5,ÖA8,ÖA9,ÖA10
	Çocuğa nasıl daha iyi öğretebilirim diye araştırmalar yapıyorum.	19,99	3	ÖA1, ÖA5, ÖA7
	Sınıf öğretmeni olan tanıdıklarına danışırım, sadece kaynaklardan değil tecrübelerden de yararlanırım.	13,33	2	ÖA10, ÖA11
	Eksik yönlerimle ilgili araştırma yapıyorum.	6,67	1	ÖA2
	Dersi almaya başladıktan sonra ilgim arttığı için araştırma yapıyorum.	6,67	1	ÖA3
	İlkokullara gidip 1.sınıf öğretmenlerini gözlemliyorum, ders kitaplarını ve ilkokuma setlerini inceliyorum.	6,67	1	ÖA4
	Diğer ülkelerin ilkokuma öğretim süreçlerini araştırıyorum	6,67	1	ÖA6
	Okuma ve yazma sorunlarıyla ilgili araştırmalar yapıyorum.	6,67	1	ÖA10
	Ders dışında araştırma yapmam.	6,67	1	ÖA12
Farklı materyal tasarımı ve öğretim yöntemi kullanma	Somatlaştırmak için farklı materyaller-teknikler kullanırım	33,33	4	ÖA2,ÖA8,ÖA10, ÖA11
	Dijalden ziyade somut 3 boyutlu materyal kullanmayı tercih ederim.	25,00	3	ÖA6, ÖA7, ÖA12
	Dijital boyutta materyalleri daha çok kullanırım.	16,67	2	ÖA4, ÖA9
	Kolay anlaşılması için materyaller tasarlarım.	16,67	2	ÖA3, ÖA5
	Bireysel farklılıklar var o yüzden farklı yöntem-teknikler kullanırım.	8,33	1	ÖA1

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik ilgiyle ilgili görüşlerinin iki kategori altında yoğunlaştığı görölmektedir. Katılımcıların %26,66'sı internette ve basılı kaynaklardan araştırma yapıyorum yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini belirten alıntılardan bazıları şöyledir: *"Ders dışında araştırmalar tabi ki yapıyorum basılı kaynaklar olsun veya internette olsun araştırma yapıyorum."* (ÖA8). Katılımcıların % 33,33'ü somatlaştırmak için farklı materyaller-teknikler kullanırım yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini belirten alıntılardan bazıları şöyledir: *"O dönemdeki çocuklar hep somut düşünür ilkokuma yazma sürecini elimden geldiği kadar somatlaştırmak için farklı materyaller farklı teknikler kullanmak zorundayım, kesinlikle kullanırım."*(ÖA2).

Tablo 6. Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik gereklilikle ilgili görüşleri

Kategoriler	Kodlar	%	f	Öğretmen Adayları
İlkokuma yazma öğretim dersinin katkıları	Uygulama yaptığım için harfi aşamalarına göre vermem gerektiğini ve nasıl öğreteceğimi iyi öğrendim.	36,37	12	ÖA1,ÖA2,ÖA3,ÖA4, ÖA5,ÖA6,ÖA7,ÖA8, ÖA9,ÖA10,ÖA11,ÖA12
	İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin özelliklerini daha iyi öğrendim.	24,24	8	ÖA1,ÖA2,ÖA3,ÖA4, ÖA7,ÖA10,ÖA11,ÖA12
	Öğrencilerin materyallerle ve oyunlaştırarak daha kalıcı öğrendiklerimi gördüm.	12,12	4	ÖA4,ÖA5,ÖA6, ÖA8
	Hem kendime güvenim hem de yapabileceğime	9,09	3	ÖA5, ÖA6, ÖA12

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları

	inancım arttı.			
	Çocuklara yönelik bakış açım değişti.	6,06	2	ÖA2, ÖA11
	Bu ders sayesinde okuma ve yazma sorunlarını belirleyebilirim.	6,06	2	ÖA11, ÖA12
	Bu ders yaratıcı ve çok yönlü düşünmemi sağladı. Bu ders sayesinde yetişkinlere bile okuma yazma öğretebilirim.	3,03	1	ÖA4
	Öğreten olduğumda bu derse daha fazla yoğunlaşmam gerektiğinin farkına vardım.	3,03	1	ÖA9
İlkokuma yazma öğretimi dersinin mevcut durumdaki işlenişi	Dersin hem teorik hem uygulama şeklinde işlenmesi bizim için faydalı oldu.	50,00	9	ÖA1,ÖA2,ÖA3,ÖA4, ÖA6,ÖA9,ÖA10,ÖA11, ÖA12
	Okuma yazma öğretimi konusunda üniversiteden aldığımız eğitim bizi öğretmenliğe iyi hazırladı.	16,66	3	ÖA6, ÖA7, ÖA8
	Uygulamaların öğretmen adayı olarak bizim için çok önemli olduğunu düşünüyorum.	11,10	2	ÖA3, ÖA9
	Yapmış olduğumuz uygulamalarda hocanın verdiği dönütler etkiliydi.	5,56	1	ÖA2
	Uygulamaları yaparken birbirimizi eleştirme fırsatı verildi.	5,56	1	ÖA4
	Teknolojiden yararlanılarak dersler işlendi.	5,56	1	ÖA5
	Uygulama kısmı aktif olmayan birçok arkadaşımızı bile aktifleştirdi.	5,56	1	ÖA10
Dersin daha iyi işlenebilmesine yönelik öneriler	Dersin süresi artırılmalı	29,63	8	ÖA1,ÖA3,ÖA4,ÖA5, ÖA8,ÖA10,ÖA11,ÖA12
	Uygulamaları yaparken öğrencilere biraz daha fazla süre verilmeli	25,93	7	ÖA3,ÖA4,ÖA5,ÖA6, ÖA7,ÖA9,ÖA11
	Sınıflarımız 50 kişi, öğrenci sayısı azaltılmalı	18,52	5	ÖA2,ÖA4,ÖA6,ÖA9, ÖA11
	Ders iki dönemde verilmeli	14,82	4	ÖA2,ÖA4,ÖA6,ÖA11
	Uygulamalar bir ilkokulda yapılabilir.	3,70	1	ÖA1
	Sınıfın dışında da uygulamalar yapılabilir	3,70	1	ÖA6
	Az sayıdan oluşan gruplarla atölye ortamında ders işlenebilir.	3,70	1	ÖA11
Uygulamalı ders olmasının nedenleri	Dersi sadece teorik olarak işleseydik öğretmen olduğumuzda uygulama konusunda sıkıntı yaşardık.	58,33	7	ÖA1,ÖA2,ÖA3,ÖA6, ÖA7,ÖA10,ÖA12
	Dersin uygulama kısmında öğrenmemiz gerekenleri daha iyi öğrendim.	16,67	2	ÖA4,ÖA5
	Çocuklara nasıl öğreteceğimizi görmemiz açısından uygulamalı olmalıdır.	16,67	2	ÖA8, ÖA9
	Uygulamalar sayesinde birçok yöntem ve materyal görme şansımız oldu.	8,33	1	ÖA11

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimine yönelik gereklilikle ilgili görüşlerinin dört kategori altında yoğunlaştığı görülmektedir. Katılımcıların %36,37'si uygulama yaptığım için harfi aşamalarına göre vermem gerektiğini ve nasıl öğreteceğimi iyi öğrendim yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini belirten alıntılardan bazıları şöyledir: *“Mesleki anlamda yani harfi nasıl öğreteceğimi öğrenciye ne şekilde yaklaşacağımı harfi anlatırken hangi aşamalardan geçtiğini önce hangi aşamayı anlatacağımı hepsini öğrendim. Bu ilkokuma yazma*

öğretimi dersi olduğu için dersin de adından belli 1.sınıfta çocuklara nasıl harf öğreteceğimi öğrendim yani bu en önemli şey. O anlamda bana kattı sağladığını düşünüyorum.”(ÖA12). Katılımcıların %50’si dersin hem teorik hem uygulama şeklinde işlenmesi bizim için faydalı oldu yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini belirten alıntılardan bazıları şöyledir: “Dersin işlenişine yönelik teorimiz de uygulamalarımız da çok verimli geçti. Çok fazla materyal gördük, birçok sunum şekli gördük. Orada eleştirilerimiz oldu birbirimize o da bize katkı sağladı. Ben neyi yapıp yapmamam gerektiğini çok ince düşünmem gerektiğini anladım. Benim için çok basit olan gözümünden kaçan bir şey aslında öğrenci için çok önemliymiş ben onu anladım.” (ÖA4). Katılımcıların %29,63’ü dersin süresi artırılmalı yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini belirten alıntılardan bazıları şöyledir: “Uygulamalar için daha fazla süre olabilirdi aslında birbirini etkileyen sebepler var çünkü ders süremiz azdı. Ders saati kesinlikle yeterli değil. Ders kredisi daha fazla olsaydı biz de daha farklı şeyler yapabilirdik bu kesinlikle dersle alakalı değil dersin süresi ile alakalı bir durum.”(ÖA3). Katılımcıların %58,33’ü dersi sadece teorik olarak işleseydik öğretmen olduğumuzda uygulama konusunda sıkıntı yaşardık yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini belirten alıntılardan bazıları şöyledir: “Ders kesinlikle uygulamalı olmalı. Ben bu dersin eğer uygulamasını yapmasaydım sadece teorik olarak alsaydım emin olun bende havada kalırdı. Bir harfin anlatımını birebir ben kendim yaşamadığım için yapmadığım için uygulamadığı için hoca ben yapamazdım. Ben yaptıktan sonra bir sonraki aşama öğrencilerime uygulayabilirim. O yüzden kesinlikle bu ders uygulamalı olmalı. Hatta teorik dersten daha çok uygulama olmalı.”(ÖA6).

Tablo 7. Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretiminde zorlanacaklarını düşündükleri durumlar

Kategoriler	Kodlar	%	f	Öğretmen Adayları
Kişisel	Fedakâr olma konusunda zorlanabilirim.	25	1	ÖA1
	Sabırlı bir şekilde davranma konusunda zorlanabilirim.	25	1	ÖA3
	Kişisel sorunlarımı okula yansıtmama konusunda zorlanabilirim.	25	1	ÖA8
	Heyecan duygumu kontrol etme konusunda zorlanabilirim.	25	1	ÖA12
Mesleki	Tecrübe yetersizliğinden dolayı ilk 2-3 yıl zorlanacağımızı düşünüyorum.	75	3	ÖA2,ÖA11,ÖA12
	Okuma yazmayı ilk defa ben öğreteceğim, öğrenciler daha önce görmedikleri için zor olacağını düşünüyorum.	25	1	ÖA5
Öğrenci	Öğrencilerin hazırbulunuşlukları yetersiz ise zorlanabilirim.	25	2	ÖA5, ÖA9
	Özel gereksinim duyan öğrencilerle okuma yazma sürecinde zorlanabilirim.	25	2	ÖA1,ÖA7
	Öğrencilerle iletişim kurmada zorlanabilirim.	12,5	1	ÖA3
	Öğrenci sayısı fazla olursa çok hareketli oldukları için zorlanabilirim.	12,5	1	ÖA4
	Anadili farklı olan öğrencilerle okuma yazma sürecinde zorlanabilirim.	12,5	1	ÖA5
	Bireysel farklılıklardan dolayı zorlanabilirim.	12,5	1	ÖA8

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları

Okul şartları	Okul teknolojik olarak donanımlı olmazsa zorlanabilirim.	50	3	ÖA2, ÖA5,ÖA9
	Okulun fiziki durumu yetersiz ise zorlanabilirim.	33,33	2	ÖA4,ÖA8
	Birleştirilmiş sınıfa atanırsam zorlanabilirim.	16,67	1	ÖA4
Diğer	Veliler ilgisiz ve bilinçsiz olursa zorlanabilirim	100	4	ÖA4,ÖA5,ÖA7,ÖA9

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretiminde zorlanacaklarını düşündükleri durumlarla ilgili görüşlerinin beş kategori altında yoğunlaştığı görülmektedir. Toplamda 12 öğretmen adayıyla yapılan görüşmeler sonucunda öğretmen adaylarının 4'ü kişisel olarak, 4'ü mesleki olarak, 7'si öğrenci boyutunda ve 5'i okul şartları olarak zorlanabileceklerini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerini belirten alıntılardan bazıları şöyledir: *“Zorlanacağımı düşünüyorum. Çünkü tecrübesiz bir şekilde gideceğim oraya ve en azından o tecrübeyi kazanana kadar 2-3 yıl zorlanacağım. Kişisel, mesleki, öğrenci ve okul şartları hepsinde de zorlanacağımı düşünüyorum. Ama bu tecrübe kısmını yani ilk 2-3 seneyi atlattıktan sonra çok rahat edeceğimi biliyorum.”*(ÖA11). *“Öğrenci kaynaklı zorlanacağımı düşünüyorum....Her yörenin farklı bir konuşma tarzı var. Bazı harfleri farklı telaffuz ediyorlar mesela ö harfine ü diyorlar böyle farklılıklar var ve bunları düzeltirken zorlanacağımı düşünüyorum. Çünkü çocuktan beri çocuk o harfi çevresinden öyle duymuş biraz zor düzeltileceğini düşünüyorum....”*(ÖA5). *“Okul şartları tabi ki önemli okulun teknolojik olarak da donanımlı olması harf öğretimi için önemli sesi hissettirmede görseller kullanmada teknoloji desteğinin önemli olduğunu düşünüyorum. Okul şartları teknolojiye uygun değilse zorlanabilirim.”*(ÖA9). *“Veliler okuma yazma sürecinde çocuklara destek olmazsa, ilgisiz olurlarsa zorlanabilirim.”*(ÖA7).

Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Üçüncü araştırma sorusu “Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları a)sınıf seviyesi b)dersin teorik ve uygulama şeklinde işlenmesi c)cinsiyet d)akademik başarı notu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklindedir.

Sınıf Seviyesine Göre

Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin sınıf seviyesi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacı ile Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. İlkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin sınıf seviyesi değişkenine göre farklılığı (Mann Whitney U Testi)

Sınıf seviyesi	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
3.Sınıf	90	96,17	8655	4440	-,159	,874
4.Sınıf	100	94,90	9490			
Total	190					

* $p>0,05$

Tablo 8’de görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları ($U=4440$; $p=0,874$) sınıf seviyesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenememiştir.

Dersin Teorik ve Uygulama Şeklinde İşlenmesine Göre

Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin dersin teorik ve uygulama şeklinde işlenmesi değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacı ile Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. *İlkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin dersin teorik ve uygulama şeklinde işlenmesi değişkenine göre farklılığı (Mann Whitney U Testi)*

Dersin teorik ve uygulama şeklinde işlenmesi	<i>n</i>	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Teorik	90	70,99	6389,5	2294,5	-5,026	,000
Uygulama	90	110,01	9900,5			
Total	180					

* $p<0,05$

Tablo 9’da görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları ($U=2294,5$; $p=0,000$) dersin teorik ve uygulama şeklinde işlenmesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğrencilerin dersin uygulamalı şekilde işlenmesinin teorik şekilde işlenmesine göre daha yüksek bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Sınıf öğretmenliği lisans programı içerisinde yer alan ilkokuma Yazma Öğretimi dersinin uygulamalı bir şekilde işlenmesinin öğrencilerin derse yönelik tutum düzeyini artırdığı görülmektedir.

Cinsiyete Göre

Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacı ile Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. *İlkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığı (Mann Whitney U Testi)*

Cinsiyet	<i>n</i>	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Kız	116	107,65	12487,5	2882,5	-3,819	,000
Erkek	74	76,45	5657,5			
Total	190					

* $p<0,05$

Tablo 10’da görüldüğü gibi sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları ($U=2882,5$; $p=0,000$) cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek bir tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları

Akademik Başarıya Göre

Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin akademik başarı notu değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacı ile Kruskal Wallis Analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. İlkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin akademik başarı notu değişkenine göre farklılığı (Kruskal Wallis Analizi)

Akademik başarı notu	n	Sıra ortalaması	sd	χ^2	p	Fark
2.00-2.49	24	63,02	3	23,63	0,000	1-2, 1-3, 1-4, 2-3, 2-4, 3-4
2.50-2.99	92	87,81				
3.00-3.49	67	111,72				
3.50-4.00	7	152,64				
Total	190					

* $p < 0,05$

Tablo 11’de görüldüğü gibi p değeri 0,05’ten küçük olduğu için ortalamalar arasındaki fark anlamlıdır (Chi-Square=23,63; $p=0,000$). Bu farkın hangi grup ya da gruplar lehine olduğunu anlamak amacıyla Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. İlkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin akademik başarı notu değişkenine göre farklılığı gösteren Mann Whitney U Testi sonuçları

Akademik Başarı Notu	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
2.00-2.49	24	46,48	1115,5	815,5	-1,968	0,049
2.50-2.99	92	61,64	5670,5			
2.00-2.49	24	28,56	685,5	385,5	-3,778	0,000
3.00-3.49	67	52,25	3500,5			
2.00-2.49	24	12,98	311,5	11,5	-3,432	0,001
3.50-4.00	7	26,36	184,5			
2.50-2.99	92	71,57	6584,5	2306,5	-2,709	0,007
3.00-3.49	67	91,57	6135,5			
2.50-2.99	92	47,60	4379,5	101,5	-3,016	0,003
3.50-4.00	7	81,50	570,5			
3.00-3.49	67	35,90	2405,5	127,5	-1,985	0,047
3.50-4.00	7	52,79	369,5			

* $p < 0,05$

Tablo 12’deki Mann Whitney U Testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumları konusunda ölçekteki görüşlerinin akademik başarı notu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, birbirine yakın akademik başarı notuna sahip öğrencilerin arasında farkın anlamlı düzeyde olmadığı, daha düşük başarı notu ile yüksek başarı notu arasındaki farkın daha anlamlı olduğu görülmektedir. Yüksek başarı notuna sahip olan öğrencilerin daha yüksek bir tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğretmen adaylarının ölçekteki görüşlerine göre ilkokuma yazma öğretimine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir. Alt boyutun genele olan “ilkokuma yazma öğretimi

dersine ilişkin; isteklilikle ilgili tutum düzeyinin 4,55 ortalama ile “çok yüksek”, ilgiyle ilgili tutum düzeyinin 3,80 ortalama ile “yüksek” ve gereklilikle ilgili tutum düzeyinin 4,60 ortalama ile “çok yüksek” olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine yönelik istekli oldukları, bu dersi sınıf öğretmenliği için gerekli gördükleri ve derse karşı ilgili oldukları söylenebilir. Gömleksiz’in (2013) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının ilkokuma ve yazma öğretimi dersine istekli olma açısından olumlu tutum içinde oldukları, dersi gerekli gördükleri ancak ilgi düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Aytan (2017) çalışmasında öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimini gerekli gördüğünü, derse katılmaya istekli davrandığını ama derse yeterince ilgi duymadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın bulguları isteklilik ve gereklilik boyutunda Gömleksiz (2013) ve Aytan’ın (2017) çalışması ile örtüşürken ilgi boyutunda örtüşmemektedir.

Yapılan görüşmeler sonucunda öğretmen adayları; “dersi almadan önce çocuklara harfi nasıl öğretecekleri konusunda endişelerinin olduğunu, ilkokuma yazma öğretimi dersini sınıf öğretmeni adayı için en temel ders olarak gördüklerini, ders dışında da bu dersle ilgili internetten ve basılı kaynaklardan araştırma yaptıklarını, uygulama yaptıkları için harfi aşamalarına göre nasıl öğreteceklerini öğrendiklerini, dersin hem teorik hem de uygulamalı şekilde işlenmesinin faydalı olduğunu” belirtmektedirler. Nitel verilerle elde edilen sonuçların nicel verilerin sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir. Ayrıca öğretmen adayları dersin süresinin artırılmasını, dersin iki dönemde verilmesini, uygulamaların ilkokul sınıflarında yapılmasını, lisanstaki sınıf mevcutlarının azaltılmasını önermişlerdir. Özetle, sınıf öğretmeni adayları ilkokuma yazma öğretimi dersini sınıf öğretmenliğinin temel dersi olarak gördüklerini (istek), ders dışında araştırmalar yaptıklarını (ilgi), ilkokuma yazma öğretimi dersinin uygulamalı olmasını ve ders süresinin artırılmasını (gereklilik) belirtmişlerdir. Yurdakul ve Susar Kırmızı (2013) çalışmasında öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersinin uygulamalı yapılırsa daha yararlı olacağı sonucuna ulaşmışlardır. Yıldırım ve Demirtaş (2008) çalışmasında ilkokuma yazma öğretiminde uygulama yapan öğrencilerin uygulama yaptıkları için okuma yazma öğretimi konusunda ne yapacaklarını bildiklerini ifade ederken; dersi teorik alan öğrencilerin ne yapacaklarını bildiklerini ama nasıl öğreteceklerini bilmedikleri sonucuna ulaşmışlar. Ayrıca öğrenciler dersin mutlaka teori-uygulama bütünlüğü içerisinde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının görüşleri benzer şekildedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf seviyesine göre farklılaşmadığı; dersin teorik ve uygulama şeklinde işlenmesine, cinsiyete, akademik başarı notuna göre farklılaştığı belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Kızılaslan Tunçer (2013), çalışmasında kadın sınıf öğretmeni adaylarının ilk okuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumlarının, erkek sınıf öğretmeni

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları

adaylarının tutumlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Üst (2015), çalışmasında öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile ilkokuma yazma öğretimine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını saptamıştır. Bu araştırmanın sonuçları Kızılaslan Tunçer (2013)'ün çalışması ile örtüşmekte, Üst (2015)'ün çalışması ile örtüşmemektedir.

Akademik başarı notu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, birbirine yakın akademik başarı notuna sahip öğrencilerin arasında farkın anlamlı düzeyde olmadığı, daha düşük başarı notu ile yüksek başarı notu arasındaki farkın daha anlamlı olduğu görülmektedir. Yüksek başarı notuna sahip olan öğrencilerin daha yüksek bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Kızılaslan Tunçer (2013)'ün çalışmasında genel not ortalaması düşük olan öğretmen adaylarının ilk okuma yazma öğretimi dersine ilişkin tutumlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, bu çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Üst (2015)'ün çalışmasında öğretmen adaylarının AGNO'ları ile ilkokuma yazma öğretimine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı saptanmıştır. Bu bulgu, bu çalışmanın sonucu ile örtüşmemektedir.

Dersin teorik ve uygulama şeklinde işlenmesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında öğrencilerin dersin uygulamalı şekilde işlenmesinin teorik şekilde işlenmesine göre daha yüksek bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Sınıf öğretmenliği lisans programı içerisinde yer alan ilkokuma yazma öğretimi dersinin uygulamalı bir şekilde işlenmesinin öğrencilerin derse yönelik tutum düzeyini artırdığı görülmektedir. Özdemir ve Erdoğan (2017) çalışmasında uygulama yapmanın öz yeterlik inancını arttırdığı sonucuna ulaşmış ayrıca öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimi dersinde teorik ve pratik eğitimin iç içe yürütülmesi gerektiğini önerdiklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmada da öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmelerde adaylar dersin uygulamalı şekilde işlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Kaynaklar

- Akello, D. L., Timmerman, G., & Namusisi, S. (2016). Teaching reading and writing in local language using the child-centred pedagogy in Uganda. *Language and Education*, 30(3), 252-266
- Arslan, D. ve Aytaç, A. (2010). İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 9 (3), 841-850.
- Aydın, H. Ve Kartal H. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Okuma-Yazma Öğretiminde Karşılaştıkları Güçlüklerin Hizmetiçi Eğitim Yoluyla Giderilmesi. *Academy Journal of Educational Sciences*, 1(1), 34-54.
- Aytan, T (2017). Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma ve Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18 (2), 547-565.
- Creswell, W. J. (2017). Temel ve Gelişmiş Karma Yöntem Desenleri, (Çev. İ. H. Acar), M. Sözbilir (Ed.) Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş içinde (s.35-51). Ankara: Pegem Akademi.
- Gömlüksiz, M. N. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma ve Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8 (3), 197- 211.

- Graham, S., Berninger, V., & Abbott, R. (2012). Are attitudes toward writing and reading separable constructs? A study with primary grade children. *Reading & Writing Quarterly, 28*(1), 51-69.
- Kalaycı, Ş. (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. (5. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. (Second Edition)* California: Sage Publications.
- Özdemir, C. ve Erdoğan, T. (2017). Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma ve Yazma Öğretimine İlişkin Öz Yeterlik İnançlarının Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17* (1), 314-331.
- Özkara, Y. (2014) Sınıf Öğretmenlerinin İlkokuma Yazma Eğitimi Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 42*.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (17. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kızılaslan Tunçer, B. (2013). Öğretmen Adaylarının İlk Okuma Yazma Öğretimi Dersindeki Akademik Başarıları, Biliş Üstü Farkındalık Düzeyleri, Düşünme Stilleri ve Tutumları Arasındaki İlişkiler. Yayımlanmamış doktora tezi. *Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale*.
- Kızılaslan Tunçer B., Kıncal R., Şahin Ç. (2015). Öğretmen Adaylarının İlk Okuma Yazma Öğretimi Dersindeki Akademik Başarıları, Biliş Üstü Farkındalık Düzeyleri, Düşünme Stilleri ve Tutumları Arasındaki İlişkiler. *The Journal of Academic Social Science Studies, 31*, 249-263.
- Saygılı, G. (2013). Analysis of Teachers' Views on the Configuration of First Reading and Writing Process with Games. *European Journal of Contemporary Education, 6*(4), 235-248.
- Senemoğlu, N. (2010). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. (18. Baskı) (419). Ankara: Pegem Akademi
- Thurstone, L. L. (1928). Attitudes can be measured. *American journal of Sociology, 33*(4), 529-554.
- Üst, E. (2015). Sınıf Öğretmenliği Son Sınıf Öğrencilerinin İlkokuma Yazma Öğretimine Bilgi Düzeyleri ve Tutumlarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. *Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum*.
- Yaşar, F. O. (2018). Opinions of Turkish Language Teacher Candidates on a Primary-level Reading and Writing Teaching Course: A Qualitative Study. *International Journal of Progressive Education, 14*(4), 97-110. doi: 10.29329/ijpe.2018.154.8
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldırım, N. ve Demirtaş, Z. (2008). Öğrenci Görüşlerine Dayalı Sınıf Öğretmenliği Bölümü İlk Okuma ve Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Bir Öneri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9* (3), 681-695.
- Yurdakul, İ. H. ve Susar Kırmızı, F. (2013). Views and Insights of Elementary Teacher Candidates on Sound-based Sentence Method (Case of Pamukkale University). *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 106*, 3303-3311.

Extended Abstract

Introduction

The primary literacy skill is one of the core skills for first-grade primary students. Therefore, it is important to determine the attitudes of preservice elementary school teachers towards the primary literacy teaching course. It is expected that positive emotions, opinions and behaviors of preservice elementary school teachers towards primary literacy teaching course will also have a positive impact on their in-service teaching designs. The aim of this study is to determine the attitudes of preservice elementary school teachers towards primary literacy teaching. This study aims to examine the attitudes of the preservice teachers towards this subject in terms of willingness, interest and necessity.

Method

In this study, variation design, which is one of the mixed method designs, is employed. The sample of this research was made up of students in the Elementary School Teaching Department at Kafkas University during the 2017-2018 academic year. 190 students were selected as a sample by using criterion sampling. With the aim of collecting the quantitative data, the "Attitude Scale for the Primary Literacy Teaching Course" developed by Arslan and Aytaç (2010) was used. The scale was applied individually when the Primary Literacy Teaching course was being taught theoretically and practically. After the theoretical part of the primary literacy

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Dersine İlişkin Tutumları

teaching course was taught during the first 7 weeks of the course, the scale was applied to determine the preservice teachers' attitudes towards this lesson. Later, during the final week of the course, that is, after the preservice teachers carried out their practica, the same attitude scale was applied again, and interviews were conducted with the preservice teachers. The aim here was to determine whether practica related to the primary literacy teaching course influenced the attitudes of the preservice teachers towards this lesson. With the aim of determining the views of the preservice elementary school teachers regarding the primary literacy teaching course, 12 preservice teachers were interviewed. A semi-structured interview form structured by the researcher was used. The data obtained from the interviews were analyzed by content analysis.

Result and Discussion

The attitudes of the preservice teachers towards the primary literacy teaching course were observed to be positive. Regarding the attitude subdimensions related to the primary literacy teaching course, it was found out that the mean attitude level for willingness of 4.55 was "very high", the mean attitude level for interest of 3.80 was "high", and the mean attitude level for necessity of 4.60 was "very high". Examining these findings, it can be said that the preservice teachers were enthusiastic towards the primary literacy teaching course that they regarded this lesson as necessary for elementary school teaching and that they were interested in the course.

After the interviews were implemented with the preservice elementary school teachers, they were observed to be worried about how to teach the letters to children before taking the course, to regard primary literacy teaching course as an essential lesson for preservice elementary school teachers, to carry out research related to this course outside the classroom on the internet and from printed sources, to have learnt how to teach letters according to students' stages, and to regard the implementation of the lesson as useful both theoretically and practically. Moreover, the preservice teachers recommended that the time period for this lesson should be extended, that the course should be taught over two semesters, that the practica should be implemented in primary school classrooms, and that to increase the quality of the practica. It was found out that the findings obtained with the qualitative data corresponded to the findings provided by the quantitative data.

It was also determined that the attitudes of the preservice elementary school teachers regarding the primary literacy course did not differ according to grade level, but according to whether the course was taught theoretically or practically, to gender, and to academic grade point average. Regarding the variable for the teaching of the lesson theoretically or practically, a statistically significant difference was found. Taking the mean ranks into consideration, it can be said that the students had higher attitude scores for teaching of the lesson practically compared to their scores for teaching the lesson theoretically.